
La branca daurada

per Salman Rushdie*

A mesura que l'entrevista avançava em vaig anar convencent que no aconseguiria la feina. La meva experiència considerable en situacions d'aquesta mena m'havia convertit en un ésser sensible amb escreix davant les veritats no dites que s'amaguen darrere la formalitat neutra, igual com els tiradors parapetats darrere el merlet. De bon primer, m'havia blasmat pels meus facassos: devia haver-me posat una americana impròpia, duia una taca a la corbata, havia interromput dos cops una pregunta. Vaig fer tot el que vaig poder per tal de superar les meves imperfeccions: la descurança en la manera de vestir, voler complaure en excés, un cert aire insolent de fer veure que era massa bo per a allò que m'oferien. Vaig esdevenir pulcre, educat, humil. Però el resultat de les entrevistes continuava essent el mateix. Vaig decidir, doncs, provar l'arrogància. Entrava a les sales on tenia l'entrevista amb els cabells despentinats expressament, els cordons de les sabates deslligats, la cremallera de la bragueta mig abaixada. Somreia amb menyspreu a l'adversari acomodat i inexpressiu de l'altra banda de la taula de despatx, i li explicava allò que no funcionava a la seva empresa i el que jo pensava fer si em donava dos dies i carta blanca. A vegades li feia petar els dits davant dels morros. La sort se'm negà a canviar. Aleshores vaig provar la hipocresia. Vaig començar a fer declaracions eloqüents i testamentàries als meus inquisidors, bo i jurant-los fidelitat eterna a la gran tasca de fotocopiar factures, empaquetar galetes de gos en forma d'os, vendre maquinària agrícola, embotellar una beguda sintètica de taronja que, segons em van dir, «contenia taronges inofensives». Amb els ulls que em sortien de les òrbites, de tanta sinceritat, vaig

* Salman RUSHDIE, *The Golden Bough*, dins *Granta, Best of Young Novelist* (Harmondsworth, Middlesex, Penguin Books, 1983), ps. 249-251. Agraïm a l'autor i editor llur amable autorització.

suplicar una oportunitat de demostrar la meua dedicació a una feina com aquella. No me la van pas donar mai. A la llarga vaig desesperar. Continuava anant a les entrevistes, per demostrar que encara era viu, però ja no n'esperava res. Tenia la vista fixa en el rostre anodí del meu darrer interrogador —el mateix rostre que havia vist darrere de centenars de taules de despatx iguals sorgint de sota de centenars de colls blancs de camisa idèntics—, completament convençut que tornaria a fracassar, quan tot d'un plegat vaig caure en la raó de la meua dissort. Era tan evident, que em vaig empiar amb mi mateix de no haver-me'n adonat abans.

La mateixa cara. A cada entrevista, les mateixes faccions anodines. Podia no ésser-lo, però l'era. N'estava segur. I, finalment, incapaç de dissimular el meu triomf, vaig tirar pel dret.

—Sou vós, oi?

—Perdó, com dieu? —glacial.

Però jo no tenia pas cap intenció de deixar-lo escapar.

—Sempre heu estat vós —vaig insistir—. Tinc raó. Sé que la tinc.

El rostre li canvià d'expressió, i va adquirir una mirada astuta i desdenyosa.

—Sí —va admetre sense gens ni mica de vergonya—. La majoria dels ximplets com vós no se n'adonen mai.

—Però, per què?

Va passar per alt la meua pregunta.

—Us confessaré una cosa —va observar pensarós—. M'heu donat molta feina. Hi ha gent que t'ho fa massa fàcil; m'agrada, el repte. Mireu-vos-ho des del meu punt de vista. He de saber prèviament per on us despenjareu la propera vegada. Haig d'anar sempre una passa més endavant que vós, arranjar-ho tot d'una forma convenient, de manera que pugui ser aquí, darrere la taula, quan vós entreu. Hi ha nits que no puc dormir. De debò que sí. Les coses allà on siguin.

Tenia ganes de demanar-li de quina manera feia els arranjaments necessaris altres coses, però estava segur que no em respondria. En comptes d'això, li vaig dir:

—Ara que us he descobert, suposo que ho deixareu córrer i...

—No hi comptéssiu pas —va saltar—. Això no hi fa pas cap diferència.

—Heu fracassat —vaig dir burleta—. Perdreu la vostra feina, us llençaran al pilot de les deixalles igual que a mi, probablement us assignaran un entrevistador perquè tracti amb vós!

—Aquesta entrevista s'ha acabat —em comunicà, amb el rostre un altre cop distès i inexpressiu—. Ho sento, però em fa l'efecte que aquí vostè no hi estaria de gust, senyor..., senyor...

—Adéu-siau —vaig dir-li exultant, segur de la seva derrota, envaït d'una joia insensata.

A l'entrevista següent, encara em trobava sota un estat d'eufòria. Em vaig vestir elegantment (havia decidit tornar a fer servir aquesta estratègia durant un quant temps) i xiulava dins l'ascensor que em duia a l'habitació on s'havia de celebrar el duel per aconseguir la feina. Quan em van avisar perquè entrés al despatx, va ser com si m'haguessin fumut un cop de puny al nas.

—El següent!

La veu provenia de darrere la porta entreoberta, i jo vaig saber de seguida que estava llest. No es va pas permetre ni tan sols el luxe de somriure, quan vaig entrar. Professional fins al moll de l'os, va començar comentant el meu *curriculum*

vitae. Em sembla que va ser aleshores que vaig comprendre que l'hauria de matar.

Vaig estar setmanes planejant l'assassinat, unes setmanes durant les quals vaig tenir quatre entrevistes més amb el meu despietat antagonista. Si més no, vaig intentar planejar-lo, però no aconseguia pas empescar-me cap manera senzilla de cometre l'acte i sortir-ne impune. Hi havia agendes, cartes, expedients. Tothom sabia qui havia estat amb ell a la cambra, fins i tot encara que m'espavilés per matar-lo i fugir sense que m' enxampessin. Hi va haver moments que vaig considerar d'abandonar el projecte, però foren fugissers, perquè jo sabia que l'única alternativa a l'assassinat era el suïcidi, i volia viure.

Així que un dia vaig pensar: «*Al carall amb tot plegat!*» I me'n vaig anar a l'entrevista amb un ganivet de llescar pa a la butxaca.

—El següent —cridà la veu.

I jo vaig entrar i li vaig tallar el coll. La sang es va escampar pertot, i la recepcionista, en sentir el gargareig agonitzant que feia, va entrar i es va plantar a la porta, bloquejant-me la sortida. Vaig estar dubtant si calia també matar-la o no.

Es va obrir una porta darrere la taula de l'entrevistador. Mai no l'havia notada abans en cap dels altres despatxos. Era una porta blanca, situada en una paret blanca. Però potser havia estat sempre allí, perquè, ¿com hauria pogut saber, algú, que jo triaria aquell dia, aquell despatx? Sí, el problema era la meva pròpia manca estúpida d'observació.

L'entrevistador jeia a terra enmig d'extremituds, traient bromera, etc., amb el ganivet de llescar pa clavat a la gargamella. El nouvingut passà per damunt de la seva marioneta agonitzar, procurant no trepitjar-lo, i em va allargar la mà dreta. La hi vaig estrènyer, automàticament. Jo anava cobert de sang i no feia pas goig de veure, us ho puc ben assegurar.

—Em complau de dir-vos —va parlar l'home— que nosaltres ara estem en situació, si és que us interessa, d'oferir-vos una feina.

Van venir els ordenances i s'endugueren el cadàver. Dues dones de la neteja van entrar i es van posar a fregar les parets i la moqueta, la qual, essent com era de color vermell de sang, ben segur que no quedaria pas tacada. L'amic que acabava de fer va obrir un calaix de la taula de despatx, i en tragué roba neta i me laoferí.

—Quina mena de feina? —vaig aconseguir demanar finalment.

El nouvingut va anar fins a la butaca de l'entrevistador i s'hi va quedar dret al darrere.

—S'ha produït una vacant —digué, apenat però resignat—. És una feina ben remunerada.

Em vaig asseure a la cadira i em vaig compondre. El meu rostre va esdevenir anodí, distès, mancat d'expressió. Em preguntava quant de temps passaria abans que algú em vingués a veure amb un ganivet de llescar pa amagat dins la màniga.

SALMAN RUSHDIE
traducció d'A. Ibarz i J. Martí